

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (8 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (8 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

Nr.
Į 2022-10-24 Nr. (1.27Mr) 2T-
1493

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL POLITINIŲ ORGANIZACIJŲ NARIŲ REGISTRO STEIGIMO, JO NUOSTATŲ PATVIRTINIMO IR VEIKLOS PRADŽIOS NUSTATYMO“ PROJEKTO DERINIMO

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Politinių organizacijų narių registro steigimo, jo nuostatų patvirtinimo ir veiklos pradžios nustatymo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas), teikia šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Nutarimo projekto 3 punkte siūlome išbraukti perteklinį žodį „nuo“.

2. Vadovaudamiesi Registrų steigimo, kūrimo, reorganizavimo ir likvidavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 881 „Dėl Registrų steigimo, kūrimo, reorganizavimo ir likvidavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas) 13 punktu ir atsižvelgdami į Nutarimo projektu dėstomų Politinių organizacijų narių registro nuostatų (toliau – Nuostatai) 4 punktą, Nuostatų 1 punkte siūlome nurodyti, kad Nuostatai nustato asmens duomenų tvarkymo tikslą.

3. Nuostatų 11.1 papunktyje nurodyta, kad Politinių organizacijų narių registro (toliau – Registras) tvarkytojas (t. y. valstybės įmonė Registrų centras) turi teisę *rengti ir tvirtinti techninio pobūdžio teisės aktus, susijusius su registro tvarkymu*. Nuostatų 19 punkte nurodyta, kad Registro duomenų teikėjai duomenis Registrui teikia elektroniniu būdu *registro tvarkytojo nustatyta tvarka*, Nuostatų 22 punkte – *kad Registro tvarkytojas jo nustatyta tvarka* priima sprendimą atsisakyti įregistruoti Registro objektą, *Nuostatų 23.2 papunktyje* (politinės organizacijos narys išregistruojamas iš Registro) – „politinės organizacijos nariui Registro tvarkytojo nustatyta tvarka <...> Registro tvarkytojui pateikus prašymą nutraukti narystę politinėje organizacijoje“, Nuostatų 27 punkte – kad registro duomenys perkeliama į registro duomenų bazę ir po 5 metų sunaikinami *Registro tvarkytojo nustatyta tvarka*, Nuostatų 37 punkte – kad *registro duomenų teikimo tvarką detalizuoja ir teikiamų Registro duomenų apimtį nustato Registro tvarkytojas Registro objektų registravimo ir duomenų teikimo taisyklėse*, o Nuostatų 45 punkte – kad *atlyginimo už registro duomenų teikimą mokėjimo tvarką nustato Registro tvarkytojas*. Atsižvelgdami į Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 4 punktą, siūlytume įvertinti, ar prieš tai išvardytos su teisės aktų rengimu susijusios funkcijos nepriskirtinos administraciniam

reglamentavimui, kaip jis yra apibrėžtas Viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 4 dalyje – t. y. ar registro tvarkytojo rengiami ir tvirtinami teisės aktai nėra norminiai administraciniai aktai, kuriuose nustatomos privalomos, daugkartinio taikymo elgesio taisyklės individualiai neapibrėžtai asmenų grupei, ir prireikus perduoti šių teisės aktų rengimo ir tvirtinimo funkcijas registro valdytojui (t. y. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai). Jeigu kai kurių iš minėtų teisės aktų rengimas ir tvirtinimas nelaikytinas administraciniu reglamentavimu (t. y. jeigu jie yra susiję tik su vidinių registro tvarkytojo veiklos procedūrų reglamentavimu ir nesukuria privalomų, daugkartinio taikymo elgesio taisyklių kitiems asmenims (registro duomenų teikėjams, gavėjams ir pan.), siūlytume tai pagrįsti lydimuosiuose dokumentuose.

4. Nuostatų projekto 14.7 papunktyje nustatyta, kad Registre tvarkomas gyvenamosios vietos adresas, o 14.9 papunktyje numatoma, kad tvarkoma deklaruota gyvenamoji vieta (adresas). Svarstytina, ar šie duomenys vienas kitos nedubliuoja. Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatyme nustatyta, kad „Gyvenamosios vietos adresas – adresas, kurį sudaro šie duomenys: savivaldybės pavadinimas, seniūnijos pavadinimas (išskyrus miestuose esančias seniūnijas), gyvenamosios vietovės pavadinimas, gatvės pavadinimas, pastato numeris gatvėje arba gyvenamojoje vietovėje, pastato pavadinimas (jeigu suteiktas tuo adresu esančiam adreso objektui), korpuso numeris (jeigu suteiktas), patalpos numeris pastate ar korpuse“. Taip pat Gyvenamosios vietos deklaravimo įstatyme apibrėžta, kad „Gyvenamosios vietos deklaravimas – gyvenamosios vietos adresą sudarančių ir kitų šiame įstatyme nustatytų duomenų pateikimas gyvenamosios vietos deklaravimo įstaigai“. Gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad asmuo deklaruoja tik vieną gyvenamąją vietą. Siūlytina įsivertinti, ar tikrai reikalinga tvarkyti Registre abu nurodytus duomenis ir prireikus tai pagrįsti lydimuosiuose dokumentuose.

5. Nuostatų 23 papunktyje siūloma nustatyti, kad politinės organizacijos narys išregistruojamas iš Registro: „politinės organizacijos nariui elektroniniu būdu pateikus prašymą Registro tvarkytojui nutraukti narystę politinėje organizacijoje;“ (23.1 papunktis), ir „politinės organizacijos nariui Registro tvarkytojo nustatyta tvarka asmeniškai, per įgaliotą asmenį, paštu arba elektroninėmis ryšių priemonėmis, kuriomis galima tinkamai identifikuoti asmenį ir užtikrinti teksto apsaugą, Registro tvarkytojui pateikus prašymą nutraukti narystę politinėje organizacijoje;“ (23.2 papunktis). Toks reguliavimas diskutuotina dėl šių priežasčių:

5.1. svarstytinas šių papunkčių santykis ir reglamentavimo tikslai, kadangi 23.1 papunktyje reglamentuotos identiškos pasekmės, tam pačiam subjektui (politinės organizacijos nariui), atlikus tuos pačius veiksmus (pateikus prašymą nutraukti narystę politinėje organizacijoje), tokiu pačiu būdu (elektroniniu būdu / elektroninėmis ryšių priemonėmis) tam pačiam adresatui (Registro tvarkytojui);

5.2. neaišku, kokiais tikslais ir kokių teisiniu pagrindu Nuostatų 23.2 papunktyje siauriamos Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.132 straipsnio 2 dalyje reglamentuotos atstovavimo rūšys, išskiriant tik įgaliotus asmenis;

5.3. įvertinę Viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 2 dalies ir Nuostatų 23.2 papunkčio santykį, siūlome pastarąjį pakartotinai įvertinti konstituciniu aspektu. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 1995 m. spalio 26 d. nutarime yra konstatavęs: „<...> į šį poįstatyminį teisės aktą buvo perkelta daugelis Įstatymo normų nenurodant teisės šaltinio. Tokia teisės kūrimo praktika laikytina ydinga. Ji gali sukelti neaiškumų, kas yra tikrasis atitinkamo teisinio reguliavimo šaltinis – įstatymas ar poįstatyminis teisės aktas, ir kitaip apsunkinti teisės normų taikymą.“ Siūlome pateikti blanketinę nuorodą ir šių būdų nevardyti. Analogiška pastaba taikytina ir dėl, pvz., Nuostatų 39 punkto bei dėl kt.;

5.4. atkreiptinas dėmesys į Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo Nr. XI-2220 3 straipsnio 2 dalies 6 punkto reikalavimus bei į Konstitucinio Teismo jurisprudenciją, (žr., pvz., Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2006 m. sausio 16 d. nutarimus), kad „įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios, turi būti užtikrinami teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna“. Mūsų nuomone, 23.2 papunktis šių kriterijų neatitinka, kadangi nėra aišku, kokių konkrečių priemonių reikia imtis norint „užtikrinti teksto apsaugą“ ir kaip reikėtų „tinkamai“ identifikuoti asmenį. Reikalavimus asmens identifikavimui siūlytume sieti su 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 910/2014 dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje, kuriuo panaikinama Direktyva 1999/93/EB, 8 straipsnio nuostatomis ir Minimaliomis techninėmis specifikacijomis bei procedūromis dėl elektroninės atpažinties priemonių saugumo užtikrinimo lygių, kurios nustatytos 2015 m. rugsėjo 8 d. Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) Nr. 2015/1502, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 910/2014 dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje 8 straipsnio 3 dalį nustatomos minimalios techninės specifikacijos ir procedūros dėl elektroninės atpažinties priemonių saugumo užtikrinimo lygių.

6. Nuostatų 36 punkte nurodyta, kad Registro duomenys yra vieši ir Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo, Europos Sąjungos teisės aktų ir (arba) kitų teisės aktų nustatyta tvarka teikiami institucijoms ir kitiems juridiniams ir fiziniams asmenims. Lietuvos Respublikos politinių organizacijų įstatymo 8¹ straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „Politinių organizacijų narių registro paskirtis – registruoti šio straipsnio 2 dalyje nurodytus objektus, rinkti, kaupti, apdoroti, sisteminti, saugoti Politinių organizacijų narių registro duomenis ir teikti juos valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, *kitiems valstybės registrams ir valstybės informacinėms sistemoms, įstatymų nustatytas funkcijas atliekantiems valstybės įgaliotiems asmenims, taip pat fiziniams ir juridiniams asmenims* įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka“. Siūlytina patikslinti Nuostatų 36 punkte nustatytą registro duomenų gavėjų sąrašą atsižvelgiant į šią įstatymo nuostatą.

7. Nuostatų 37 punkte nurodyta, kad Registro duomenys teikiami *raštu*, elektroniniu būdu, automatinio būdu, leidžiamosios kreipties būdu ar kitomis ryšių priemonėmis, kuriomis galima tinkamai identifikuoti asmenį ir užtikrinti teksto apsaugą. Atkreipiame dėmesį, kad duomenų teikimas raštu yra duomenų teikimo forma, o ne būdas. Siūlytume patikslinti šį Nuostatų punktą – vietoj žodžio „raštu“ įrašyti žodį „paštu“ ar pan.

8. Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. gruodžio 1 d. nutarimo Nr.1014 redakcija), 42 punkte yra nustatyta, kad *į asmens prašymą ar skundą paprastai yra atsakoma tokiu būdu, koku buvo pateiktas prašymas ar skundas; jeigu asmens prašyme ar skunde buvo nurodytas būdas, kuriuo asmuo pageidauja gauti atsakymą, atsakoma nurodytu būdu*. Siūlytume įvertinti galimybę patikslinti Nuostatų 40 ir 44 punktus, atsižvelgiant į šią Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių nuostatą – įvertinti galimybę nurodyti, kad registro duomenys (arba atsisakymas juos suteikti) asmeniui pateikiami (pateikiamas) tokiu būdu, koku yra gautas prašymas *arba tokiu būdu, koks yra nurodytas asmens prašyme*.

9. Nuostatų 44 punkte nurodyta, kad atsisakymas teikti Registro duomenis gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Siekiant sudaryti platesnes galimybes asmenims apskūsti registro tvarkytojo sprendimus atsisakyti suteikti registro duomenis ir atsižvelgiant į Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsnį, siūlytina papildomai Nuostatuose numatyti galimybę registro tvarkytojo sprendimus atsisakyti suteikti duomenis apskūsti tam pačiam subjektui – pvz., registro tvarkytojo vadovui (t. y. valstybės įmonės Registrų centras generaliniam direktoriui) ir registro valdytojui (t. y. Teisingumo ministerijai) Viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka. Taip pat siūlytina numatyti galimybę apskūsti ne tik atsisakymą, bet ir bet kokius kitus su tuo susijusius administracinius sprendimus bei vilkinimą suteikti duomenis.

Vidaus reikalų viceministrė
Ščajevienė

Sigita

Sigitas Mitalauskas, (8 5) 271 7143, el. p. sigitas.mitalauskas@vrm.lt
Adomas Puidokas, (8 5) 271 8838, el. p. adomas.puidokas@vrm.lt